

Assaig D. Sam Abrams

No morir-se d'enyorança

Des del 1998 Jordi Julià ha anat alternant la poesia i l'assaig literari amb resultats brillants, que l'acrediten com una de les personalitats més destacades del panorama actual. Com a teòric i crític ha anat aprofundint en una sèrie de temes des de quatre perspectives diferents: monografies sobre autors concrets (Gabriel Ferrater); monografies sobre temes concrets (els lligams entre poesia i art); estudis de conjunt de certs períodes històrics (la Generació de la Caiguda del Mur); i reculls de treballs puntuals sobre la lectura i la interpretació de textos.

Ara Jordi Julià acaba de publicar un assaig ambiciós, *Poètica de l'exili. L'elegia contemporània en la lírica catalana de postguerra*, on subtilment ha barrejat les quatre perspectives que fins ara eren més aviat exclusives. El nou llibre centra la seva atenció en Carles Riba, Màrius Torres, Pere Quart, J.V. Foix i Josep Carner, d'una manera monogràfica i successiva. El llibre vol definir i resseguir un subgènere de la poesia moderna, l'elegia. El llibre dibuixa el perfil d'una època, la postguerra. I, de cap a cap, el llibre és, en definitiva, una lliçó magistral sobre la lectura i la interpretació de poesia.

Poètica de l'exili és un llibre que té moltes virtuts. Només podré destacar-ne alguna. Per començar, s'ha de citar el tema general del llibre, que mai havia estat tractat amb aquesta magnitud i profunditat. Després, hauríem de parlar de la inclusió d'un tema paral·lel que gairebé mai es tracta seriosament: l'exili interior. També hem de destacar el ventall amplíssim d'eines auxiliars que l'autor posa en funcionament, eines com ara la filosofia, la història,

El poeta i assagista literari Jordi Julià acaba de publicar 'Poètica de l'exili' ORIOL DURAN

la psicologia o l'estètica. I posa en circulació autoritats crítiques de gran actualitat com Starobinski i Derrida. La recreació del context històric general i el context literari de cada autor és esplèndida.

Però el millor del llibre es troba, indubtablement, en el tractament a curta distància dels cinc poetes i/o els seus corresponents poemes que el nostre autor llegeix a fons. Julià ha estat capaç d'oferir-nos noves i estimulants lectures de Riba, Torres, Oliver, Foix i Carner. Els textos dels cinc autors queden totalment refrescats. Julià també ha estat capaç d'exercir d'excel·lent textualista per resseguir els di-

ferents estadis del procés de creació de cada text i revelar-nos, de passada, tant les fonts d'inspiració alienes com els lligams intertextuals amb altres poemes del mateix autor. En aquesta part del llibre apareixen moltes novetats documentals que marcaran un abans i un després. Julià no deixa res per verd en el camp del text, el pretext i el paratext.

El llibre només té algunes deficiències. La més ostentosa és la falta d'Agustí Bartra. No es pot estudiar ni l'exili, ni l'elegia a la lírica catalana sense tenir en compte *Ecce Homo*, de Bartra. Bartra és tan imprescindible i indiscutible com els altres cinc

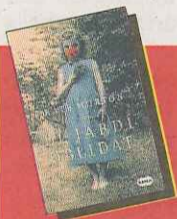
autors estudiats. Després, en la introducció general no queda prou ben definida l'aportació de la modernitat a l'hora de redefinir i reconduir l'impuls elegíac de la poesia. I, paral·lelament, es concedeix massa importància a la contribució dels romàntics a la creació de l'elegia moderna. Certament, els romàntics van posar-hi les primeres pedres, però van ser poetes com ara Brecht, Auden, Brodsky o Milosz que van acabar de fer la feina. També és una pena que Jordi Julià no fes extensiu el seu estudi a certes formes elegíacques en prosa com els memorials de Bladé i Desumvila. *

Poètica de l'exili
Autor: Jordi Julià
Editorial: Leonard Muntaner
Palma, 2011
Pàgines: 266
Preu: 23 euros

Novel·la Òscar Montferrer

Amanida rosa

El jardí oblidat
Autora: Kate Morton
Traducció: Ainara Munt
Editorial: Suma de Letras
Barcelona, 2011
Pàgines: 545
Preu: 21 euros

L'australiana Kate Morton es capbussa en un univers deliberadament femení a l'hora d'explicar les històries de tres dones d'una mateixa família: femení pel gènere a què pertanyen les protagonistes, femení per les característiques amb què les guarneix i les fa evolucionar i femení per la mena d'elements en què es basa a l'hora de fer avançar la narració. Aquesta presa de decisió de l'autora condiciona de manera implacable el producte literari que ofereix i, de manera consegüent, el públic objectiu a què s'adreça.

Pel que fa a les protagonistes principals, *El jardí oblidat* té com a referents la Cassandra, una dona jo-

ve que ha perdut l'home i el fill en un accident; la seva àvia, la Nell, que se'n va fer càrrec quan la Cassandra encara era una nena i que ha patit tota la seva vida les conseqüències de saber que va ser adoptada, i l'Eliza, una dona que viu a començaments del segle XX i que està relacionada amb el passat de les altres dues dones. Al seu torn, l'Eliza també és òrfena i titular d'una vida no gaire engrescadora per a la construcció de la qual Kate Morton no dubta a recórrer als estereotips establerts per Charles Dickens sense que, aparentment, li caigui la cara de vergonya.

L'omnipresència de personatges secundaris —la Julia, la Robyn, la Ro-

se, la Mary, la Ruby, l'Adeline...— accentua fins al límit la tonalitat femenina de la novel·la, que posa en joc bona part de la resta de recursos narratius que es poden trobar amb facilitat en les obres de les emperadrius de la novel·la rosa com ara les anglosaxones Danielle Steel, Nora Roberts i Barbara Cartland i l'asturiana Corín Tellado, entre d'altres. Bona part de les dones que apareixen a *El jardí oblidat* tenen la corresponent dosi de penúria personal en el seu currículum en un notable exercici d'estimulació de l'empatia de la possible lectora.

Així, les referències als prínceps blaus, als jardins romàntics —en el sentit toia de l'expressió—, a les flors

i el seu llenguatge actuen com a crosses d'una narració que té més tendència a mirar-se al melic que no pas a avançar amb pas ferm.

Presència desdibuixada

L'element masculí, com acostuma a passar en la novel·la rosa, apareix de manera desdibuixada perquè la seva existència només la justifica la necessitat que hi tingui presència: no cal que porti gaire cosa més que uns clixés que guarneixin el discurs principal. És, aquest, un recurs que té tan dret com qualsevol altre a formar part d'un exercici literari, especialment si la cosa té un caràcter marcadament comercial. Com és el cas d'*El jardí oblidat*. *